

Четвърта Международна олимпиада по теоретична, математическа и приложна лингвистика

Естония, Тарту, 1–6 август 2006 г.

Задачи за индивидуалното състезание

Правила за оформяне на решенията на задачите

1. Не преписвайте условията. Решавайте всяка задача на отделен лист (или листове), като на всеки лист пишете номера на решаваната задача, номера на мястото си и фамилното си име. Само в този случай се гарантира точната оценка на работата Ви.
2. Обосновавайте получените отговори. Отговор, даден без всякакво обяснение, макар и да е абсолютно верен, се оценява ниско.

Задача №1 (20 точки)

Дадени са изречения на езика лакота¹ в латинска транскрипция и преводите им на български:

1. lakhota ki wičhakte	Индианецът ги уби.
2. matho ki wakte	Аз убих мечката.
3. lakhota ki mačho	Индианецът ме повика.
4. tuwa ničho he	Кой те повика?
5. wičhaša ki tuwa kte	Човекът уби някого.
6. tuwa hi he	Кой дойде?
7. matho ki wičhačho	Той повика мечките.
8. yahi čha hi	Ти дойде и той дойде.
9. matho ki hipi na lakhota ki čhopi	Мечките дойдоха и повикаха индианеца.
10. yahi čha hokšila ki nikte	Ти дойде и момчето те уби.
11. lakhota ki wačho na hokšila ki wakte	Аз повиках индианеца и убих момчето.
12. hokšila ki wakte čha tuwa lakhota ki wičhačho	Аз убих момчето и някой повика индианците.
13. lakhota ki hipi čha mayačho	Индианците дойдоха и ти ме повика.

Подзадача 1. Преведете на български:

1. wahi čha lakhota ki matho ki wičhačhopi
2. wičhaša ki nikte na mačho
3. wičhaša ki nikte čha mačho
4. nikte

Подзадача 2. Преведете на български по всички възможни начини:

tuwa kte he

Подзадача 3. Преведете на лакота:

1. Индианците убиха момчето и мечката дойде.
2. Ти дойде и уби индианеца.
3. Кого повиках аз?
4. Хората дойдоха и някой ги уби.

Забележка. š, č, h, y, w, ą са звукове на езика лакота.

Пьотър Аркадиев

¹ Езикът лакота (дакота) е от семейството сиу. Говори се от 6000 души в Средния Запад на САЩ.

Задача №2 (20 точки)

В каталонския² език множественото число на съществителните обикновено се образува чрез добавяне на окончанието -s. Ако обаче съществителното завършва с една от буквите s, x или ç, в сила са по-сложни правила.

По-долу са дадени каталонски съществителни в опростен правопис във форми за единствено и множествено число и преводите им на български. Някои форми са пропуснати.

Ед. число	Мн. число	Превод
el apèndix	els apèndixs	отрастък
el bastaix		носач
el troleibús		тролейбус
el cactus	els cactus	кактус
la càries	les càries	кариес
	les clos	ливада
el contumaç	els contumaços	бунтар
la faç	les façs	лице
el flux	els fluxos	поток
el gimnàs	els gimnasos	гимнастически салон
la hèlix	les hèlixs	винт
el índex	els índexs	индекс
el iris		небесна дъга
el llaç		примка
el ònix		оникс
el pàncrees	els pàncrees	подстомашна жлеза
el pedaç	els pedaços	кръпка
la pelvis		таз (част на тялото)
el permís	els permisos	разрешение
el pis		апартамент
el	els sequaços	последовател
la	les sequaçs	последователка
el sufix	els sufixos	наставка
	els tastaolletes	вятърничав човек
el teix	els teixos	тис
la trencadís	les trencadís	чиреп (парче от гърне)
el vas	els vasos	ваза
la xeix		(буква) хикс

Подзадача 1. Запълнете празните места. Обяснете решението си.

Подзадача 2. Със знаците ` и ´ в някои каталонски думи се означава ударението. Определете в кои случаи се поставят те.

Подзадача 3. На коя сричка пада ударението в тези думи, където няма знак ` или ´?

Борис Пандин

² Каталонският е един от романските езици. Говори се от около 8 млн. души, живеещи най-вече в Испания, но и във Франция и Андора.

Задача №3 (20 точки)

Дадени са думи от кхмерски³ език, написани с особена разновидност на традиционната кхмерска азбука (т. нар. «кръгло писмо»), и българските им преводи, както и латинските транскрипции на тези думи в случаен ред:

A·Y	‘страст’	i·F	‘мога’
i·Ä	‘суча’	F·Ä	‘чакам’
W·Y	‘делта’	W·Ä	‘държа със зъби’
T·Ä	‘вода’	i·ÄE	‘пека на шиш’
E·Ä	‘нечленоразделно’	W·ÄE	‘препращвам пътя’
E·A	‘обръщам’	Y·T	‘имам’
F·ÄE	‘одялам’		

po:m, a:s, po:m, po:m, sam, re:n, a:n, sa:n, am, ri:m, ri:k, ka:m, mi:n

Подзадача 1. Определете верните съответствия.

Подзадача 2. Напишете с латинска транскрипция:

A·Ä	‘спица (на колело)’
A·A	‘врана’
E·ÄE	‘яркочервен’
F·Y	‘чам’
T·Y	‘име’
Y·Ä	‘здрав, як’

Забележки. а, еъ, оъ са кратки гласни, а:, iъ — дълги гласни, а ъ, с — съгласни звукове; чам в този случай е народност в Югоизточна Азия.

Сергей Дмитренко

³ Кхмерският е държавният език на Кралство Камбоджа. Говори се от около 9 млн. души.

Задача №4 (20 точки)

Дадени са словосъчетания на южния (бикинский) диалект на удихейския⁴ език в латинска транскрипция и преводите им:

b'ata zä:ɲini	парите на момчето
si bogdoloï	твоего рамо
ja: xabani	вимето на кравата
su zä:ɲiu	вашите пари
dili tekpuni	кожата на главата
si ja:ɲi:	твоята крава
bi mo:ɲi:	моего дърво
aziga bugdini	кракът на момичето
bi nakta diliɲi:	моего глава от глиган
nakta igini	опашката на глигана
si b'ataɲi: bogdoloni	рамото на твоя син
teɲku bugdini	кракът на столчето
su ja: wo:ɲiu	вашето бедро от крава
bi wo:i	моего бедро

Подзадача 1. Преведете на български:

su b'ataɲiu zä:ɲini
si teɲku bugdiɲi:
si teɲkuɲi: bugdini

Подзадача 2. Преведете на удихейски:

бедрото на момчето
нашият глиган
дървото на моята дъщеря

Подзадача 3. Как смятате, възможни ли са в удихейския език такива словосъчетания:

bi xabai
su b'ataɲiu bugdiɲini
si igi

Ако да, преведете ги. Ако не, обяснете защо.

Подзадача 4. Преведете на български следните словосъчетания и обяснете разликата в значенията им:

bi tekpuï
bi tekpuɲi:

Забележка. ɲ, ' са съгласни, а ä — гласен звук. Двоеточие означава дължината на предходната гласна.

Борис Попдин

⁴ Удихейският език е един от тунгузко-манджурските езици. Говори се от не повече от 100 души в южната част на руския Далечен Изток.

Задача №5 (20 точки)

По-долу виждате изречения на български език и преводите им на езика нгони⁵. Всъщност всяко българско изречение може да се преведе на нгони по повече от един начин, но тук е даден само един от възможните варианти.

1. Камау купи ферма за жените.	Kamau aguli vadala mgunda.
2. Бабите купи мотика за внука.	Vabuya vaguli mjukulu ligela.
3. Внуците купи бира за гостенина.	Vajukulu vamguli mgeni ugimbi.
4. Бабата купи нож за Камау.	Mbuya guli Kamau chipula.
5. Гостенинът купи коза за внуците.	Mgeni avaguli mene vajukulu.
6. Внукът купи ферма за Зенда.	Mjukulu amguli mgunda Zenda.
7. Зенда купи къща за бабата.	Zenda amguli mbuya nyumba.
8. Гостите купи нож за жената.	Vageni vamguli chipula mdala.
9. Мванги купи мотика за гостите.	Mwangi avaguli vageni ligela.
10. Жените купи къща за Мванги.	Vadala guli Mwangi nyumba.

Във всяко от нгонийските изречения (11а–с) и (12а–с) е допусната някаква грешка. Преведете тези изречения на български, обяснете каква грешка е била направена, а след това я поправете, като предложите за всеки пример по четири правилни нгонийски изречения, описващи същата ситуация.

11. (a) Mdala guli ugimbi Mwangi.
(b) Mdala mguli Mwangi ugimbi.
(c) Mdala aguli ugimbi Mwangi.
12. (a) Kamau vamguli vabuya mene.
(b) Kamau guli mene vabuya.
(c) Kamau vaguli vabuya mene.

Олга Фьодорова

Редакция на задачите:

Александър Бердичевски (отг. ред.), Светлана Бурлак, Михил де Ваан, Дмитрий Герасимов, Ксения Гилярова, Станислав Гуревич, Иван Держански, Борис Иомдин, Елена Муравенко, Мария Рубинщейн, Аксел Ягау

Преведе на български:

Иван Держански

Наслука!

⁵ Езикът нгони е един от многото езици в Танзания, говори се от около 200 хиляди души.